

Prvá socialistická vysokoškolská učebnica maěarských de-
jín ťtátu a práva je výsledkom dlhoročných prípravných prác právnych
historikov na právnických fakultách v Budapešti, Pécsi, Szegedíne, na
pracoviskách Maěarskej akadémie vied, v archívoch atě. Autori popri
vlastnom výskume a skúsenostiach z pedagogickej činnosti, použili tie-
to prípravné práce k tvorbe zdarilého diela a využili pritom aj výsled-
ky desiatich konferencií ěeskoslovenských a maěarských právnych histo-
rikov v r. 1959-1967 (napr. Moravany, Smolenice, Pécs, Budapešť, atě.),
najmä pripomienky slovenských právnych historikov, uplatnených pri pre-
diskutovaní učebných textov r. 1966 v Egeri (kapitalizmus).

Učebnica obsahuje dejiny feudálneho a kapitalistického ťtátu a
práva v Uhorsku resp. v Maěarsku. Výklad koněí zánikom horthyovského
režimu r. 1944. Učebná látka je rozdelená úmerne. Prvá polovica (381
strán) pripadá na feudalizmus, druhá (347 strán) na kapitalizmus, věí-
tane oběobía buržoázno-demokratickej a proletárskej revolúcie r. 1918-
1919 (osobitná časť, 77 strán). Výklad sa delí na päť častí. Úvodom sa
rozoberá predmet a systém maěarských deěín ťtátu a práva a podáva sa
prehľad výsledkov maěarskej právnohistorickej vedy od druhej polovice
18. storoěia ěodnes. Druhá časť obsahuje dejiny feudálneho ťtátu a prá-
va od založenía uhorského ťtátu ěo r. 1848 a delí sa na 4 kapitoly:
prvá obsahuje vznik ťtátu a ranofeudálnu monarchiu (spoločenské a tried-
ne pomery, pramene práva, ťtátna organizácia) ěo polovice 13. storo-
ěia, druhá kapitola obsahuje vývin feudálneho ťtátu ěo r. 1526 (vznik
stavovstva, jednotlivé stavy a vrstvy, pramene práva, ťtátna organizá-
cia), tretia feudálny ťtát od r. 1526 ěo r. 1848 (triedna štruktúra
stavovskej spoločnosti, pramene práva, ťtátna organizácia) a štvrtá
kapitola obsahuje prehľad feudálneho súkromného, trestného a procesné-
ho práva (spolu 160 strán). Hlavným periodizaěným meězníkom v deěinách
feudálneho ťtátu ostáva tradiěne rok 1526 t.j. zánik samostatného uho-
ského ťtátu. Jednotlivé formy ťtátu (monarchia feud. rozěrobenosti,
stavovská monarchia, absolutistická monarchia) ako všeobecne uznané
periodizaěné meězníky v deěinách feudálneho ťtátu (resp. formy vlády)
spomínajú sa v 2. a 3. kapitole krátko pred výkladom ťtátneho aparátu.
Týmto spôsobom sa poděiarkuje, že uhorské stavy bojovali a vybojovali
formálnu samostatnosť Uhorska a habsburský absolutizmus bol nanútený a
cudzí. Táto koncepcia by si vyěadovala podrobnejšiu analýzu.

Tretia časť obsahuje výklad kapitalistického štátu a práva od r. 1848 do r. 1918. Delí sa na tri kapitoly. Prvá sa zaoberá s buržoáznou revolúciou a s národno-oslobodzovacím bojom, druhá s neoabsolutizmom a dualizmom (1849-1918), tretia s vývinom buržoázneho práva do r. 1918. Vnútorne delenie kapitol a periodizácia sa ani v tejto časti neriadi podľa formy štátu resp. vlády. Štvrtá časť obsahuje v 1. kapitole výklad štátu a práva za buržoázno-demokratickej revolúcie (október 1918-marec 1919), v druhej kapitole štát a právo Maďarskej republiky rád. Piata záverečná časť sa zaoberá štátom a právom horthyovskej kontrarevolúcie t.j. obdobiem 1918-1944. V častiach o kapitalistickom štáte a práve sa autori nemohli oprieť o staršie monografie a štúdie a nových je málo. Aj príslušné fondy Krajinského archívu boli počas II. svetovej vojny zničené, čo sťažilo ich prácu. Predsa sú podrobnejšie rozpracované najmä jednotlivé odvetvia buržoázneho práva (súkromé, obchodné, trestné, procesné právo - autori prof. dr. Kovács a prof. dr. Asztalos); je to nesporne veľkým kladom učebnice. Na konci každej kapitoly je uvedená odporúčaná literatúra a ku každej časti je pripojená prehľadná grafická schéma príslušnej štátnej organizácie.

Redaktor učebnice, prof. Cziszmadia píše v úvode, že cesta príprav anotovanej knihy bola dlhá, pretože "v máloktorom inom vednom odbore jestvovalo také množstvo predsudkov, nacionálnej zaujatosti, prekonaných dogmatických predpokladov" ako v maďarskej právnohistorickej vede. Bolo treba s nimi zápasiť, odstraňovať ich a prehodnocovať doterajšie poznatky. Úsilie autorov nebolo márne, lebo vykazujú pozitívny výsledok: napísali dobrú vysokoškolskú učebnicu, ku ktorej im blahoželáme.

Leonard Bianchi